

Інституційні репозитарії бібліотек вищих навчальних закладів: відкритий доступ до наукових публікацій

- *Інституційний репозитарій* — це цифрова колекція видань університету, мета якої забезпечити відкритий доступ до наукових досліджень навчального закладу

Відкритий доступ

- *Відкритий доступ (ВД)* — це безкоштовний, швидкий, повнотекстовий доступ у режимі реального часу до результатів наукових досліджень та право використовувати ці результати у своїх роботах

Переваги відкритого доступу (ВД)

- **Для користувачів та бібліотек** — легкий доступ до джерел наукової інформації
- **Для авторів, науковців** — більш широке розповсюдження та вплив їхніх робіт = науковий авторитет
- **Для науково-освітніх організацій** — авторитет, престиж в науковому світі = рейтинг
- **Для національної економіки, розвитку науки і суспільства** — прискорення наукового прогресу, продуктивності, передачі знань

ВД — глобальний вимір

- Забезпечує більш широке поширення та максимальне використання результатів наукових досліджень
- Сприяє більшій віддачі від інвестицій в наукові дослідження та розробки і уникненню дублювання досліджень
- Дозволяє досягти нових наукових результатів, спираючись на результати попередників
- Покращання доступу малого та середнього бізнесу до найновіших науково-технічних розробок - швидке впровадження інновацій

ВД — думка науковця

“... публікація — важливий елемент наукового процесу. Як дослідник, я пишу не заради грошей... Я пишу заради слави: я хочу, щоб кожен прочитав те, що я написав... Тому ми (дослідники) безкоштовно презентуємо наші здобутки. І в цьому сила відкритого доступу.”

Гарольд Вармус,

нобелівський лауреат,

екс-директор Національного інституту здоров'я США

Рух відкритого доступу

- **2002** — Будапештська ініціатива “Відкритий доступ”
- **2003** — Заява в Бетезді (Медичний інститут Говарда Хьюза в Чеві-Чейз, штат Меріленд, США)
- **2003** - Берлінська декларація (тов. ім. Макса Планка, Берлін) про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань
- **2004** — Мессинська декларація про ВД (Мессина, Італія)
- **2006** — Дослідження Європейської комісії економічної та технічної еволюції ринку наукових публікацій в Європі

Рух відкритого доступу (продовження)

- **2007** — eIFL.net — консорціум — Електронна інформація для бібліотек
- **2008** — Асоціація Європейських університетів:
  - 685 університетів
  - 34 українських університети
- **2011** — Міжнародна федерація бібліотек (IFLA)
- **2012** — Заява Європейської комісії “Зробимо ВД реальністю для науки”

Позиція держав світу

- Більшість досліджень фінансовані державним коштом, більша частина передплати на наукові журнали фінансується державою. Держава не тільки має право, але й зобов'язана втрутитися в оприлюднення результатів дослідження
- Вимога до автора зробити свою статтю доступною через репозитарій, якщо вона виконана на основі дослідження, що фінансоване державою
- Університети можуть вимагати того ж від своїх штатних співробітників, якщо дослідження виконане в межах планів закладу, в лабораторіях закладу(навіть в межах гранту чи проекту, що не фінансується державою).

Позиція держави Україна

- **2005, грудень** — постанова ВР України “Про рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні”
- **2007, січень** — Закон України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр”.
  - *ВД — один із пріоритетів розвитку інформаційного суспільства в Україні: забезпечення відкритого безкоштовного інтернет-доступу до ресурсів, створених за рахунок коштів Державного бюджету України*”
- **2008, липень** — Наказ ВАК та НАНУ “Про затвердження Порядку передавання електронних копій друкованих фахових видань на зберігання до Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського ”... з метою забезпечення збереження видань та їх надання в загальний доступ в режимі он - лайн (інтернет)....”

Позиція бібліотек України

- **2009, грудень** — Заява університетських бібліотек України (Севастополь, 21 травня 2009р. Міжнародна науково-практична конференція)
- **2012, червень** — Кримська Декларація Відкритого Доступу

Позиція університетів України

- **2009, червень** — Ольвійська Хартія університетів України
  - 26 ректорів українських університетів
    - в т.ч. ВНТУ

- **Тиждень Відкритого Доступу - жовтень**
  - **14 жовтня 2008 р.**— перший в світі День Відкритого Доступу
    - *Учасники: 120 університетів в 27 країнах світу*
  - **20-26 жовтня 2014р.** — сьомий рік поспіль тиждень Відкритого Доступу

Шляхи Відкритого Доступу

- Золотий шлях — журнали ВД (нова фінансова модель)
- Зелений шлях — архіви (репозитарії) ВД

Репозитарії ВД

Репозитарії ВД :

- інституційні електронні репозитарії
- тематичні електронні репозитарії

*Створюються через депонування та самоархівування
ученими своїх робіт;
Сумісні з міжнародними стандартами обміну даними.*

Інституційні репозитарії

- Університетські інституційні репозитарії
тому що
Університети — основні «виробники наукової продукції»
- **На 1.01. 2015р. в міжнародних директоріях відкритого доступу зареєстровано:**
ROAR — 3 924 репозитарії, з них 77 — українських
DOAR — 2 728 репозитарії, з них 56 — українських

Інституційний репозитарій ВНТУ

IR VNTU Institutional Repository Vinnitsia National Technical University
<http://ir.lib.vntu.edu.ua>

Місія

- Забезпечення накопичення, систематизації та збереження в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти
- Сприяння поширенню цих матеріалів в світовому науково-освітньому просторі
- Шляхом створення, збереження та надання доступу до наукових та освітніх матеріалів ВНТУ українській та світовій науковій спільноті сприяти розвитку науки і освіти в університеті, Україні та світі.

IR VNTU

Завдання:

- Створення організаційної, технічної, інформаційної інфраструктури інституційного репозитарію (IP) ВНТУ для розвитку та поширення наукових та освітніх публікацій університету у відкритому доступі
- Збільшення впливу ВНТУ шляхом забезпечення доступу до наукових та освітніх матеріалів університету та розширення аудиторії їх користувачів (науковців, студентів, викладачів, інформаційних працівників України та світу). Підвищення рейтингу ВНТУ та цитованості науковців
- Розширення електронної складової наукового та навчального процесів ВНТУ через накопичення, збереження, розповсюдження та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу до наукових досліджень професорсько-викладацького складу, співробітників, студентів, аспірантів і докторантів університету
- Забезпечення середовища, що дозволяє науковим підрозділам ВНТУ, аспірантам, докторантам, співробітникам та студентам легко розміщувати наукові дослідження в електронній формі у надійний та добре організований архів, забезпечувати доступ в мережі Інтернет та стимулювати відкритий доступ до їх наукових досліджень.

Вибір програмного забезпечення

- **Комерційні програмні продукти**

- Digital Commons Features
- Digitool
- Hyperion
- VITAL
- УФД/Бібліотека

- **Програмне забезпечення відкритого коду**

- Eprints
- Greenstone
- Dspace
- Fedora

Ласкаво просимо до Електронного архіву ВНТУ!

Вітаємо в інституційному репозитарії Вінницького національного технічного університету, який накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ до наукових робіт професорсько-викладацького складу, співробітників, студентів, аспірантів та докторантів ВНТУ.

Спільноти DSpace

Виберіть спільноту для перегляду її колекцій.

- [Інститут автоматики, електроніки та комп'ютерних систем управління](#)
- [Інститут будівництва, теплоенергетики та газопостачання](#)
- [Інститут екології та екологічної кібернетики](#)
- [Інститут електроенергетики та електромеханіки](#)
- [Інститут інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії](#)
- [Інститут машинобудування та транспорту](#)
- [Інститут менеджменту](#)
- [Інститут радіотехніки, зв'язку та приладобудування](#)
- [Комп'ютерний інформаційно-видавничий центр](#)
- [Науково-технічна бібліотека](#)
- [Патенти ВНТУ](#)

Нещодавно додані

Пошук в DSpace

Перегляд

Всі архіви

[Спільноти та колекції](#)

[За датою публікації](#)

[Авторами](#)

[Назвами](#)

[Темами](#)

Мій обліковий запис

[Вхід](#)

[Реєстрація](#)

Виявити

Автор

[Azarov, Oleksii Dmytrovych \(21\)](#)

[Kots, Ivan Vasyliovych \(21\)](#)

[Азаров, Алексей Дмитриевич \(21\)](#)

[Азаров, Олексій Дмитрович \(21\)](#)

[Коч, Іван Васильович \(21\)](#)

Головна

> Про бібліотеку

> Діяльність бібліотеки

> Ресурси

> На допомогу науковцю

> Корисна інформація

> Бібліофіша

Фотогалерея

Ми ВКОНТАКТЕ

Ми в Facebook

Інституційний репозитарій
ВНТУ

refine your research
SCOPUS

CUL Online

Електронний каталог   Електронний формуляр   Віртуальна довідкова служба

Головна » Новини

Новини

ДО УВАГИ КОРИСТУВАЧІВ!

До уваги користувачів! На період сесії працюють читальні зали 4, 5, 6 поверхів бібліотеки в суботу з 9-00 до 15-00. Чекаємо на вас.

[Детальніше >](#)

Розміщено 22.01.2015

НОВОРІЧНІ ТА РІЗДВЯНІ ПРИВІТАННЯ ВІД КОЛЕКТИВУ НТБ ВНТУ

Хай Боже дитяtko в яскині сповить Благословить Україну на довгії літа Відроджена нація нове життя збудує Христос рождається - радійте, святкуйте!

[Детальніше >](#)

Розміщено 06.01.2015

З НОВИМ 2015 РОКОМ!

Вже рік старий за обрії пливе. Уже й Новий стоїть на виднокрузі. Хай у Новому буде все нове, Старі лиш вина, істини і друзі! (Л. Костенко)

[Детальніше >](#)

Розміщено 30.12.2014

Пошук по сайту:

Пошук

ОГОЛОШЕННЯ!

До уваги користувачів!

УВАГА! БД дисертацій.

УВАГА! ТЕСТОВИЙ ДОСТУП!

Відвідайте Дні інформації

Книгообмін

Розробка нормативної документації

- Положення про інституційний репозитарій ВНТУ
- Авторський договір
- Наказ про створення ІР ВНТУ
- Ухвала Вченої ради ВНТУ “Про інституційний репозитарій”
- Супровідна інформація
- Інструкція реєстрації користувача ІР VNTU

Початок побудови ІР

- Чітке визначення загальних принципів розміщення матеріалів
- Політики щодо різних аспектів діяльності ІР

Політики

- **Політики щодо метаданих**

- Будь-хто має доступ та може вільно використовувати метадані матеріалів, розміщених в ІР ВНТУ з некомерційною метою без попереднього погодження.

Політики

- **Політика щодо колекції та даних**

- IP VNTU підтримує політику відкритого доступу та не підтримує депозиторів, які ставлять обмеження доступу до своїх матеріалів
- Будь-хто може вільно використовувати повні тексти чи інші цифрові дані, що містяться в розміщених матеріалах IP VNTU
- Копії матеріалів, розміщених в IP VNTU, можуть бути відтворені, представлені чи передані третій стороні і збережені в базах даних в будь-якому форматі та на будь-якому носії з некомерційною метою без попереднього узгодження
- При цьому має бути вказано:
  - автор(и), назва та всі інші елементи бібліографічного опису,
  - гіперпосилання та/або URL на сторінку оригінальних метаданих;
- Зміст матеріалів не може бути змінений жодним чином.

Політики

- **Політика щодо змісту**

- IR VNTU є інституційним архівом (репозитарієм), що представляє VNTU
- Підтримує всі типи матеріалів
- Основні мови: українська, російська, англійська

Політики

- **Політика щодо розміщення і депозиторів**

- IP VNTU підтримує самоархівування зареєстрованими користувачами: науковцями, студентами, аспірантами, докторантами, співробітниками VNTU або/чи НТБ за дорученням депозитора
- Депозиторами можуть бути особи, офіційно не зареєстровані, як співробітники VNTU, якщо вони є співавторами університетських авторів чи тісно пов'язані з університетом напр., заслужені професори, випускники університету і т.ін.
- Студентські роботи розміщуються в IP VNTU за рекомендаціями викладачів
- Автори можуть розміщувати лише свої власні роботи

Політики

- **Політика щодо якості та авторського права**

- Депозитор, розмістивши матеріал в ІР ВНТУ, погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключних прав на використання твору через ІР ВНТУ
- Матеріали не можуть розміщуватись в ІР ВНТУ, якщо вони знаходяться під періодом ембарго у видавця
- За будь-які порушення авторського права повну відповідальність несуть автори/депозитори
- Якщо ІР ВНТУ отримує підтвердження порушення авторських прав щодо розміщеного матеріалу, то відповідний примірник буде одразу вилучений з архіву
- За якість розміщених матеріалів відповідають депозитори.

Політики

- **Політика щодо збереження**

- Період збереження матеріалів в ІР ВНТУ необмежений
- Підтримує усі файлові формати, в яких створені ресурси, однак рекомендує для використання певні формати в кожному з видів матеріалів
- Матеріали в ІР ВНТУ зберігаються із використанням найкращих практик управління даними та цифрового збереження. Репозитарій регулярно виконує резервне копіювання файлів
- Намагатиметься забезпечити довготривалу можливість прочитання та доступність матеріалів. За необхідності матеріали переводитимуться в нові формати файлів.

Політики

- **Політика щодо збереження-відкликання примірників**
  - Зазвичай примірники не вилучаються
  - Відклики можуть ініціюватися лише авторами або власниками авторських прав
  - Причиною відклику можуть бути: правила видавця; доведене порушення авторських прав чи плагіат; вимоги та доведені порушення законодавства; національна безпека; фальсифіковані дослідження
  - Файл відкликаного примірника утримується (зберігається в архіві), але вилучається із публічного доступу і є недоступним для широкого загалу
  - В записі на відкликаний примірник може вказуватися посилання на замінену версію у випадку, якщо така доступна, та примітка про причини відкликання примірника
  - У публічному доступі залишаються метадані відкликаного примірника, але вони не є пошуковими.

Політики

- **Політика щодо збереження - контроль версій**
  - Примірники, розміщені в ІР ВНТУ, змінювати не дозволяється
  - За вимогою в оригінальний запис може включатися список помилок
  - За необхідності може бути розміщено поновлену версію. Попередня версія може вилучатися з публічного доступу, а оригінальний URL відкликаного примірника буде пов'язано із останньою версією.

Політики

- **Політика щодо збереження-закриття**
  - У випадку, якщо ІР ВНТУ буде закрито, базу даних буде перенесено до іншого підходящого архіву, а примірники буде повернено авторам.

IR VNTU — перспективи розвитку

- Реєстрація у міжнародних директоріях відкритого доступу: DOAR, ROAR, OAI
- Удосконалення системи довготермінового збереження та доступу
- Методична підтримка:
  - Інструкції та рекомендації для користувачів
  - Тренінги із самоархівування
- Популяризація серед спільноти ВНТУ.

Підсумок

- **IR VNTU** — має потенціал реалізувати для ВНТУ всі вигоди Відкритого доступу, насамперед, підвищення рейтингу університету та цитованості науковців

Рейтинги університетів

*Кращі вузи Вінниці у
консолідованому рейтингу вищих
навчальних закладів України*

Рейтинг вищих навчальних закладів Вінниці

Інформаційний ресурс "Освіта.іа" представляє вузи Вінниці та Вінницької області, що посіли найвищі місця в консолідованому рейтингу вищих навчальних закладів України 2014 року.

Назва навчального закладу	Місце	Місце у загальному рейтингу	Топ 200 Україна	Webometrics	Scopus	Підсумковий бал
<u>Вінницький національний технічний університет</u>	1	24	30	24	49	103
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова	2	89-90	28	187	74	289
Вінницький національний аграрний університет	3	107	132	81	119	332
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського	4	180-181	175	174	119	468

Рейтинги університетів

RANKING WEB OF UNIVERSITIES

01.08.2014

Ukraine

ranking	<u>World Rank</u>	<u>University</u>	<u>Det.</u>	<u>Presence Rank*</u>	<u>Impact Rank*</u>	<u>Openness Rank*</u>	<u>Excellence Rank*</u>
1	885	National Taras Shevchenko University of Kyiv (Kiev)	»	417	1847	239	1536
2	1271	National Technical University of Ukraine Kyiv (Kiev) Polytechnic Institute / Національний технічний університет України Київський політехнічний інститут	»	966	1332	126	3515
3	1318	National Technical University Kharkov Polytechnical Institute / Национальный технический университет Харьковский политехнический институт	»	135	2516	280	2900
21	3461	Vinnitsa National Technical University / Вінницький національний технічний університет	»	1817	4881	1295	5442
80	7406	Vinnitsa State Agrarian University / Вінницький національний аграрний університет	»	5059	13058	1265	5442

Дякую за увагу!

Директор НТБ ВНТУ

Т. Притуляк